

történetei. Ezzel jelzi, hogy szabad érzelmi nyitottságban, megérintható állapotban olvasni; és ezzel hozza létre az igazi befogadás képességét és a változás lehetőségét a befogadóban.

A *Pszichotrükkökön* mindezt nem érdemes számon kérni. A kötet az, ami: tanácsadó könyv, és ahogyan magáról a fülszövegben ígéri, valóban világos, egyértelmű válaszokat ad. Arról azonban egyáltalán nem sikerült meggyőznie, hogy a gyereknevelés témájában lehet-e, szabad-e világos, egyértelmű válaszokkal operálni.

Szél Dávid: Az apák helye

A koordinált játék járulékos, de egyértelmű és hosszú távú haszna, hogy a gyerek általa ismeri meg határait, önmagát, erejét, és megtanulja kontroll alatt tartani impulzusait.

Anthony DeBenet és *Lawrence Cohen Hancúrozni jó – apás játékok otthon és a szabadban* című könyvének valóban hasznosítható része ennyiben foglalható össze. Cseppet sem új információ ez, de legalább igaz.

A könyv ezen, kissé felszínes üzenete mögött eggyel mélyebben rejlő tartalma viszont kifejezetten sértő. Az orvos *DeBenet* és a pszichológus *Cohen* ugyanis azt közvetítik az apukák felé, hogy ők ugyan csak gyereknemzésre vannak, de ha mégis ott maradtak az anya mellett szülés után is, legalább tegyék magukat valahogy hasznossá, mert az mégsem járja, hogy hazamennek, és csak ülnek bután. Abban persze ne reménykedjenek, hogy a nevelésbe is be lesznek vonva, hordják csak haza a pénzt, aztán, ha majd legalább 2-3 éves lesz a gyerek, akkor talán, de tényleg csak talán, játszhatnak vele. Na persze csak akkor, ha felvértezik magukat ezzel a remek játéktárral.

Nincs tehát más dolguk a szerethető, de eredeti formájukban alkalmatlan apukáknak, mint hogy fogják ezt a kis – első olvasástól lapjaira hulló – kézikönyvet, felejtse el minden spontaneitást, s pontról pontra kövessék a gazdagon illusztrált hancúrozás-leírások utasításait.

A kiképzett apukák imádni fogják a szilaj duhajkodást, a rajcsúrozást és a hajcihőt, no, meg a kajabálást és hempergést a porontyukkal, csemetéjükkel, gyerkőcükkel, lurkójukkal, akivel bizonyos hancúrok esetén „*elmehetünk akár a tettettett hisztériás rohamig is*”. A vad játszadozásért – mint azt olykor ellentmondásos, máskor negyedigazságokat tartalmazó pszeudoetológiai példákon keresztül megtudhatjuk –, nemcsak az ember, de a vidra, a medve, a patkány, sőt, még a hangya (!) is odavan. Fajok között is. Persze. Amatőr természetbúvárként mindannyian jól tudjuk, hogy egy kis duhajért még a legéhesebb vadállat is vidáman lemond arról, hogy jóllakjon.

Ha viszont az emancipációra való igényünkön és a jópofi szóhasználaton túl még a rendesen hivatkozott és ismertetett vizsgálatok teljes hiányán is túl tudunk jutni, akkor a könyv rengeteg érdekes információt tartogat számunkra. Megtudhatjuk, hogy a hancúrozással megelőzhető a hiperaktivitás, no meg, hogy aki hancúrozik, illetve akivel hancúroznak, az okosabb, erkölcsösebb, kreatívabb és szerethetőbb lesz.

A könyvet igények nélkül lapozgatva nem kell a ténnyel sem foglalkoznunk, hogy a nettó 203 oldalas mű „elméleti” része csupán tíz százalékot tesz ki, a fennmaradó kilenc-

ven százalékban már csak a teljesen magától értetődő játékok leírása és a hozzájuk tartozó egész oldalas illusztrációk, no, meg néhány, a szerzők praxisából bemutatott példa kapott helyet. Itt aztán már tényleg teljes a bizalomvesztés, minden egyes szót az apák szájába pakolnak („*Őn elkezd örült módjára futni, miközben a lehető legidétlenebb repülőgéphan-gokat hallatja – lehetőleg jó nagy hangrobbanásokat is!*”, „*Te kinevetsz, mert elestem? – itt botoljunk el ismét – Hupszi, hát nem elbotlottam megint?*”), még véletlenül sem adva teret annak, hogy feltalálják magukat. És ezt még azzal is tetézik, hogy a példákban a férfiak rendre érzelmi nyomorultaknak vannak beállítva, akiket csak az omnipotens anyuka tud segíteni.

Pedig a könyvnek akár helye is lehetne a polcokon. Ha nem arról szólna, hogy milyen módokon lehet az apukákat kihagyni, hanem arról, hogy az apáknak mekkora szerepük van a fogantatás pillanatától kezdődően minden mondattal, érintéssel. Ha nem közhelyes példákkal, hanem valódi kutatásokkal és beszámolókkal mutatná meg, hogy milyen fontos nemcsak egy 2-3 éves, hanem már egy újszülött gyerekkel is az aktív játék. Ha a könyv arról szólna, hogy milyen az emancipált apuka, aki nem besegít itt-ott, hanem jelen van, aki annak ellenére, hogy esetleg sokáig dolgozik, aktív részese a nevelésnek, és nem csak egy agy nélküli játszótárs. Ha nem csak egy óvatos utalással segítené az apukákat abban, hogy munka után hogyan közelítsenek sokszor látszólag ellenségesen és elutasítóan viselkedő gyerekükhöz. Ha értően és érzően illusztrálná a könyv, hogy ez bizony az egész napos hiány manifesztációja. Ha olyan példákat láthatnánk, amelyek a családot egységként mutatják be, ahol a konfliktusokat közösen, odafigyelve és életszerűen oldják meg.

Az sem lenne utolsó szempont, ha nem hemzsegne a könyv a szakmaiatlanságoktól. Az egyik állítással szemben ugyanis a fiúk nem irtóznak a szeretetnyilvánítástól. Ha mégis, akkor nem azért, mert fiúk, hanem azért, mert egy bizonyos életkorban vannak, vagy azért, mert egy bizonyos ember egy bizonyos helyzetben igényli tőlük épp a szeretetet. Abban sem vagyok biztos, hogy a legjobb tanács az, hogy hagyj győzni a gyereked. Nem lesz tőle tudniillik nagyobb önbizalma a kortársjátékokban, viszont fogalma sem lesz arról, hogy mire képes valójában. Ez persze nem azt jelenti, hogy tiszta erőből kell mindent csinálni, de nyugodtan veszíthetnek a gyerekek néha. A játék lényege ugyanis éppen abban áll, hogy felkészítsen a felnőtt élet kihívásaira. Erről szól – és ezt helyesen ismerték fel a szerzők – az oroszánkölyköknél a „játékos” verekedés, erről szól a gyerekeknél az orvososi vagy a papás-mamás.

Ugyanezért káros az a javaslat, hogy ha nincs sérülés, akkor is bátran használjunk valódi kötszereket. Ezzel megint torz tükröt mutatunk gyerekünknek. Inkább adjunk puszit, simogassunk, legyintsünk, de lehetőleg ne csináljunk hülyét se magunkból, se a gyerekünkéből, és főleg ne dramatizáljunk túl egy banalitást.

Talán a legkárosabb pedig a párnacsata játék leírásánál adott szájbarágás a szavak és a szabályok súlytalanságáról: „*Oké, egyetlen szabály, az pedig az, hogy tilos fejre menni, és ezt vegyüek nagyon komolyan! Közben a hanglejtésünkkel és az arckifejezésünkkel – lásd a makákók, kutyák, farkasok első fejezetben leírt játékarca – érzékeltesük, hogy eszünk ágában sincs komolyan venni*” Miért menjünk fejre? És ha azt mondjuk, hogy nem szabad, akkor miért lehet mégis? Mi gátolja meg ezek után a gyerekeket abban, hogy másra is kiterjeszszék ezt a „szabály-nemszabályt”? Vagy mondjuk abban, hogy átmenjenek a pirosra?

Az apukáknak – és a gyerekeknek – tehát nem játéktárra, hanem pszichológiai térre van szüksége. Arra, hogy helyük legyen egymás életében, hogy mind az anyuka, mind az apuka (és persze a gyerek is) elhiggye, elfogadja, hogy a férfi több mint sejt- vagy pénzdonor, részt vehet a nevelésben, számít a szava, és főleg: pontosan tudja, mi a jó a gyerekeknek, anélkül, hogy vezetnék a kezét.

Fogadjuk hát meg a szerzők zárszóként, illetőleg önkritikaként is értelmezhető kérését, és „[felejtsünk] *el mindent, mert nem ez a lényeg*”. Mert – mint írják – a lényeg a gyerekekkel eltöltött minőségi idő. Valóban. Ehhez viszont aligha erre a könyvre van bárkinek is szüksége.

